

**НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕС ВЧЕНИХ
ЕКОНОМІСТІВ–АГРАРНИКІВ»**

КИЇВСЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ДЕВ'ЯТНАДЦЯТИ РІЧНІ ЗБОРИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСУ
ВЧЕНИХ ЕКОНОМІСТІВ-АГРАРНИКІВ**

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ
ДО 2030 РОКУ: ЗАВДАННЯ
АГРОЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ**

**МАТЕРІАЛИ
міжнародної науково-практичної конференції**

20 листопада 2025 року

**Київ
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»
2025**

УДК 303.722:631.1:338.43(477)

С 83

Редакційна колегія: Ю. О. Лупенко – голова, М. І. Пугачов, В. А. Мамчур, О. М. Нечипоренко, О. Г. Шпикуляк, О. М. Могильний.

Рекомендовано до друку

та розповсюдження через мережу інтернет

*Вченою радою Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»
(протокол № 13 від 18 листопада 2025 р.).*

С 83 **Стратегія розвитку аграрного сектору економіки до 2030 року: завдання агроекономічної науки:** Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 20 лист. 2025 р. / Редкол.: Ю. О. Лупенко, М. І. Пугачов, В. А. Мамчур та ін. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2025. 264 с.

ISBN 978-966-669-636-9

Матеріали Дев'ятнадцятих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених-економістів-аграрників та Міжнародної науково-практичної конференції присвячені аналізу стратегічних пріоритетів розвитку аграрного сектору України до 2030 року. У збірнику розглядаються ключові напрями модернізації державної політики, цифровізації агровиробництва, підвищення інноваційної спроможності та посилення інтеграції у європейський науково-інноваційний простір. Підкреслюється важливість впровадження смарт-спеціалізації, розвитку біоекономіки, інноваційних кластерів, технологічної модернізації та управління природними ресурсами на засадах сталості. У матеріалах також акцентується роль агроекономічної науки в забезпеченні післявоєнного відновлення, підвищенні ефективності продовольчих систем і зміцненні конкурентних позицій України на світовому ринку.

Збірник має прикладне значення для органів влади, наукових установ і учасників аграрного ринку, пропонуючи науково обґрунтовані рекомендації щодо реалізації Стратегії розвитку аграрного сектору економіки України до 2030 року. Видання розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, керівників та фахівців виробничих компаній, службовців державних органів управління й органів місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти та широкий загал читачів.

Матеріали видано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність змісту наукових тез несе автор.

УДК 303.722:631.1:338.43(477)

ISBN 978-966-669-636-9

© Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», 2025

© Громадська організація «Всеукраїнський
конгрес вчених економістів-аграрників»,
2025

З М І С Т

ВСТУП.....	11
Секція 1.	
РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ, УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСУВАННЯ, ПРОЄКТНОГО УПРАВЛІННЯ ТА НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	14
Розвиток обліково-інформаційного та статистичного забезпечення реалізації державної аграрної політики в умовах євроінтеграції <i>Станіслав Василюшин</i>	14
Публічно-управлінські моделі підвищення конкуренто-спроможності аграрного сектору економіки України <i>Анастасія Єфімова</i>	17
Ключові аспекти досліджень теоретико-прикладних основ моделювання аграрного устрою і державної аграрної політики <i>Валерій Жук.....</i>	20
Інституціональні особливості удосконалення функціональності організаційно-економічного механізму розвитку аграрної сфери <i>Ігор Костирко</i>	23
Системний науковий підхід до подолання структурних диспропорцій у розвитку національного агросектору <i>Лариса Купінець</i>	26
Еволюція та структура сучасної моделі розвитку галузі виноградарства України: маркетингово-економічний аналіз <i>Роман Логоша</i>	29
Аграрна реформа: підсумки та перспективи <i>Василь Магас.....</i>	32
Особливості відгодівлі м'ясних порід птиці в сучасних умовах <i>Петро Матковський, Ігор Пунько</i>	35
Тенденції та структурні зміни в тваринництві України <i>Микола Місюк, Ярослав Сушарник.....</i>	37
Сільське господарство України у матриці альтернатив лібертаріанської та регулятивної моделей розвитку <i>Олег Мороз, Вадим Кричковський, Віталій Шуберанський.....</i>	40
Стратегічні виклики розвитку виробництва та переробки зерна твердої пшениці <i>Олександр Нечипоренко, Володимир Россоха</i>	43

Секція 5.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ПІДТРИМКА КООПЕРАЦІЇ, МІКРО- Й МАЛИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ, АГРАРНИХ КЛАСТЕРІВ ТА ІНШИХ ТЕРИТОРІАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ ОБ'ЄДНАНЬ.....

150

Соціально-економічний потенціал фермерських господарств:
регіональний аспект

Мар'яна Гуменюк, Дмитро Неміш 150

Кластери Вінниччини: об'єднання бізнесу – перспективи та недоліки

Наталія Комарівська 153

Стратегія інвестиційно-інноваційного розвитку
сільськогосподарських підприємств

Вадим Кондратюк 156

Organisational -Economic Adaptation of the Development
of Agricultural Business Entrepreneurial Structures to the Conditions
of War and the Priority of Cooperation Between Producers

Svitlana Kravchenko 159

Необхідність та основні засади формування циркулярних кластерів в Україні

Степан Кубів, Христина Залуцька, Василь Федюк 161

Концептуальні аспекти стратегії розвитку підприємництва і
агропромислової інтеграції

Микола Малік, Олександр Штикуляк 163

Стратегії розвитку малих форм аграрного підприємництва в Україні
та Євросоюзі: порівняльний аналіз

Олексій Могильний 167

Економіка малих агрогосподарств в умовах нових викликів

Любов Молдаван 170

Інноваційні форми кредитування підприємств аграрної сфери

Олена Непочатенко, Богдан Гузар 176

Формування конкурентних переваг суб'єктів господарювання
агропродовольчого комплексу

Василь Перебийніс, Жанна Кононенко, Інна Миколенко 178

Cooperatives as Entities Supporting the Development of the Agri-Food
Sector in Canada and Poland: Historical, Legal and Economic Aspects

Aneta Suchoń 180

Фінансова адаптація суб'єктів господарювання до трансформацій
економічного середовища

Світлана Терещенко, Андрій Петухов 181

Формування конкурентних переваг суб'єктів господарювання агропродовольчого комплексу

Василь Перебийніс¹, Жанна Кононенко², Інна Миколенко³

¹доктор економічних наук, професор,
професор кафедри
Полтавський університет економіки і торгівлі (м. Полтава)

²кандидат економічних наук, професор,
завідувач кафедри
Полтавський університет економіки і торгівлі (м. Полтава)

³доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри
Полтавський державний аграрний університет (м. Полтава)

До складу агропродовольчого комплексу (АПрК) В. Г. Андрійчук (2007 р.) [1] відносить сільське господарство, переробку (харчову) промисловість і торгівлю. У праці [2] обгрунтовано, що агропродовольчий комплекс складається з чотирьох блоків: 1) ресурсне забезпечення та технологічне обслуговування; 2) сільськогосподарське виробництво; 3) зберігання та переробка сільськогосподарської продукції; 4) торгівля продовольством.

Розглядаючи питання стратегії розвитку агропродовольчого комплексу економіки варто зазначити [3], що важливою складовою стратегічних засад розвитку суб'єктів господарювання є забезпечення їх конкурентних переваг.

До ключових напрямів формування конкурентних переваг суб'єктів господарювання агропродовольчого комплексу варто віднести такі:

- 1) ідентифікація агропродовольчого ринку, зокрема, його сегментування;
- 2) створення унікальності агропродовольчих товарів;
- 3) формування конкурентної стратегії суб'єкта господарювання;
- 4) залучення і утримання клієнтів, зокрема, лояльних споживачів агропродовольчих товарів;
- 5) збільшення прибутковості зазначених суб'єктів господарювання.

Економічне моделювання конкурентних переваг суб'єктів господарювання агропродовольчого комплексу доцільно розглядати як процес створення та використання економічних моделей, що допомагають аналізувати, оцінювати та прогнозувати конкурентне становище на агропродовольчому ринку.

Економічне моделювання конкурентних переваг може передбачати використання таких економічних моделей [4]: моделі ринків конкретних товарів (попиту і пропозиції); модель конкуренції за Портером; моделі виробництва певної продукції/послуг; модель БКГ; модель GE/MrKsnsey; бізнес-симуляції суб'єктів господарювання та їх структурних виробничих підрозділів; моделі потоку робіт (виробничих процесів); моделі класифікації бізнес-ресурсів (зокрема,

ABC-аналіз, XYZ-аналіз); SWOT-аналіз; бізнес-моделі суб'єктів господарювання; моделі бенчмаркінгу (для з'ясування конкурентних переваг конкуруючих підприємств) та ін.

Варто зауважити, що окрім економічного моделювання конкурентних переваг суб'єктів господарювання агропродовольчого комплексу використовується також моделювання конкурентоспроможності агропродовольчої продукції/послуг.

До основних етапів економічного моделювання конкурентних переваг суб'єктів господарювання агропродовольчого комплексу можна віднести такі [5]: 1) визначення ключових факторів успіху; 2) побудова моделі; 3) аналіз імовірних стратегій; 4) прогнозування результатів.

Зазначене передбачає ідентифікацію та аналіз факторів, які впливають на конкурентоспроможність суб'єктів господарювання агропродовольчого комплексу, таких як технологічність та якість агропродовольчого продукту, витрати агропродовольчого виробництва, маркетингові стратегії суб'єктів агропродовольчого комплексу та ін.

При цьому важливо мати на увазі, що при розгляді галузевої конкуренції Майкл Портер [6] виділяє структурні детермінанти інтенсивності конкуренції: вхід, загрозу заміщення, здатність покупців збивати ціну, здатність постачальників завищувати ціну та суперництво між існуючими конкурентами.

Основними підходами визначення джерел формування конкурентних переваг варто вважати ресурсні, стратегічно-орієнтовані та інноваційно-технологічні підходи [4].

Ресурсні підходи формування конкурентних переваг суб'єктів господарювання агропродовольчого комплексу включають ресурсно-орієнтований підхід та концепцію основного ресурсу.

Ресурсно-орієнтований підхід акцентує увагу на внутрішніх ресурсах та потенціалі суб'єкта господарювання агропродовольчого комплексу, що дозволяють йому забезпечити конкурентні переваги й визначає, які конкретні агропродовольчі ресурси та компетенції є важливими для досягнення успіху на агропродовольчому ринку.

Концепція основного ресурсу зосереджується на тих основних агропродовольчих ресурсах або компетенціях, які є унікальними або важливими для суб'єкта господарювання агропродовольчого комплексу та створюють йому перевагу перед конкурентами.

Стратегічно-орієнтовані підходи формування конкурентних переваг суб'єктів господарювання агропродовольчого комплексу містять стратегічний підхід та стратегія вибору.

Стратегічний підхід забезпечує аналіз здатності суб'єкта господарювання агропродовольчого комплексу до формування та реалізації стратегій, які дозволяють йому створити та зберегти конкурентні переваги на агропродовольчому ринку й може включати розробку унікальної агропродовольчої продукції, низькі витрати агропродовольчого виробництва та ін.

Стратегія вибору полягає в тому, щоб вибрати специфічні напрями діяльності, які дозволять суб'єктам господарювання агропродовольчого

комплексу вивести себе у лідери відповідного сегменту агропродовольчого ринку.

Інноваційно-технологічні підходи формування конкурентних переваг суб'єктів господарювання агропродовольчого комплексу включають інноваційні підходи та технолого-орієнтовану стратегію.

Інноваційні підходи зосереджені на здатності суб'єкта господарювання агропродовольчого комплексу до агропродовольчих інновацій, включаючи розробку нових агропродовольчих продуктів, відповідних технологій або процесів, що дозволяють створити унікальну пропозицію для споживачів.

Технолого-орієнтована стратегія спрямована на використання новітніх агропродовольчих технологій та певних технічних рішень для зниження витрат на виробництво агропродовольчої продукції або послуг й підвищення їх якості.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В. Г. Капіталізація сільського господарства: стан та економічне регулювання розвитку : монографія. Ніжин: ТОВ «Вид-во «Аспект-Поліграф», 2007. 216 с.
2. Перебийніс В. І., Перебийніс О. В. Агропродовольчий комплекс: логістичні засади формування та функціонування. *Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. Серія «Економічні науки»*. 2006. № 1. С. 7-12.
3. Миколенко І. Г. Стратегії конкурентного розвитку аграрних підприємств: механізми та інструментарій : монографія. Харків: Друкарня Мадрид, 2021. 308 с.
4. Перебийніс В. І., Кононенко Ж. А., Карнаухова Г. В. Конкурентні переваги суб'єктів господарювання: формування, моделювання, детермінанти. *Інфраструктура ринку*. 2024. № 78. С. 25-29.
5. Перебийніс В. І., Федірець О. В., Гавриш В. І. Техніко-технологічне забезпечення конкурентоспроможності на засадах енергетичного менеджменту. *Вісник економічної науки України*. 2016. № 1 (30). С. 110-114.
6. Porter Michael E. *Competitive Strategy. Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. New York: THE FREE PRESS.1980. 422 p.

Cooperatives as Entities Supporting the Development of the Agri-Food Sector in Canada and Poland: Historical, Legal and Economic Aspects

Aneta Suchoń

Prof. UAM dr hab., Faculty of Law and Administration,
Adam Mickiewicz University (Poznań, Poland)

Cooperatives are an international movement with a worldwide influence. The International Cooperative Alliance (ICA) brings together over three million cooperatives. The United Nations has declared 2025 the International Year of Cooperatives. To mark this occasion, the University of Montreal in Canada organised the global ICA CCR conference, 'Intercooperation for Our Common Futures', which took place from 8 to 11 July 2025. This international event was attended by over 300 participants, primarily researchers from more than 50 countries spanning all continents.

Науково-виробниче видання

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ
ДО 2030 РОКУ: ЗАВДАННЯ
АГРОЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ**

МАТЕРІАЛИ
міжнародної науково-практичної конференції

20 листопада 2025 року

Відповідальні за випуск: *В. А. Мамчур,*
О. П. Дендебера,
О. М. Могильний
Редактор: *Г. Г. Руденко*
Технічний редактор: *А. М. Артеменко*
Комп'ютерна верстка: *Д. С. Сушко*

Підписано до друку 19.11.2025. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 16,25. Обл.-вид. арк. 17,1. Тираж 300 пр. Зам. № 27.

Видання та друк – Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»
03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи Сер. ДК № 2065 від 18.01.2005 р.